

*Ю.С. Ребрик, аспірант кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

РИЗИК ЛІКВІДНОСТІ: ПРОБЛЕМА МІНІМІЗАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах, коли криза захопила всю фінансову систему, спостерігається погіршення платіжної позиції банків. Якщо раніше у банківській діяльності головним ризиком вважався кредитний, то в даний час все більшої уваги приділяють ризику ліквідності. Відповідно, управління ліквідністю являється не просто складовою банківського менеджменту, а його пріоритетним напрямком.

У своїй діяльності банк постійно стикається із складною дилемою: проводити неризикову, але і недоходну діяльність, або ж прагнути до значних доходів і приймати в повній мірі ризик. При цьому, відповідно до першої стратегії, банк поступово почне втрачати ліквідність і платоспроможність, оскільки не отримуватиме доходів. За іншої стратегії, банк у будь-який момент може стати неплатоспроможним, оскільки не справиться із значним рівнем прийнятого ризику. Саме тому вирішення проблеми ліквідність-доходність являється першочерговим у діяльності кожного банку.

Ризик ліквідності визначається як потенційна втрата доходу або збільшення витрат банку внаслідок неспроможності: своєчасно покрити потреби у грошових коштах для виконання своїх зобов'язань; та/або забезпечити необхідний приріст активів; та/або дотримуватись встановлених нормативних обмежень з боку НБУ щодо ліквідності. Відповідно до наведеного визначення, у процесі управління ризиком ліквідності негативним є не лише дефіцит ліквідності, а й її надлишок, через який банк втрачає альтернативні джерела доходів від розміщення активів.

З метою уникнення ризику ліквідності, банк на постійній основі проводить оцінку ліквідної позиції. Важливою процедурою оцінки являється аналіз факторів, що впливають на ліквідність банку. У теорії та практиці їх

розподіляють в основному за місцем виникнення на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх факторів відносять наступні: фаза економічного циклу, стан фінансових ринків, грошово-кредитна політика, можливість запозичення коштів у центральному банку, регулятивні обмеження та інші. До внутрішніх належать: масштаб та диверсифікація діяльності, стан капітальної бази, рівень ризикованості діяльності, кваліфікація персоналу, конкурентні переваги, внутрішні регламенти та процедури, стратегія управління ліквідністю, можливість та доступність додаткової мобілізації ліквідних коштів на грошовому ринку за прийнятними цінами тощо.

Оцінка факторів являється обов'язковою умовою у процесі управління ліквідністю банку, оскільки їх дослідження дає можливість вчасно встановити негативні відхилення від нормальної діяльності і прийняти відповідні управлінські рішення.

Мінімізація ризику ліквідності досягається також за рахунок виконання наступних процедур:

- дотримання обов'язкових економічних нормативів, встановлених регулятором (нормативи миттєвої, поточної та короткострокової ліквідності);
- виконання вимог НБУ стосовно дотримання норми обов'язкового резервування залучених коштів;
- розробка, впровадження та контроль за дотриманням сукупності внутрішніх лімітів ризику ліквідності банку;
- оптимізація ліквідної позиції банку за усіма валютами в сукупності, і окремо за основними валютами, в яких банк здійснює операції;
- диверсифікації активних вкладень та джерел залучення коштів;
- здійснення постійного контролю за якістю активів банку;
- впровадження ефективної системи координації управління ризиком ліквідності тощо.

Ефективне виконання зазначених процедур в комплексі допоможе банку мінімізувати ризик ліквідності та підвищити рівень його платоспроможності і, відповідно, фінансової стійкості.

Ребрик, Ю.С. Ризик ліквідності: проблема мінімізації у банківській діяльності [Текст] / Ю.С. Ребрик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009 р.) Т.2 / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми : УАБС НБУ, 2009. – С. 54-56.